

Искуства из Либана

Весници мира

Они су најбољи међу најбољима у свом послу. Бирани по знању, искуству и способностима. Цењени од стране претпостављених и потчињених. Спремни да Србију замене Либаном и донесу нам нова искуства, а многа и да пренесу другима. Они су доказ да официри Војске Србије стоје раме уз раме с колегама из света.

Пет наших официра недавно се вратило из шестомесечне мисије Уједињених нација UNIFIL у Либану, где су били прикључени сектору „Исток“. Четири наша штабна официра била су размештена у команди Сектора, док је пети био придодат шпанском батаљону. Осим

тог батаљона, постоје и индијски, индонезански, непалски и једна малезијска чета.

Пуковник Игор Авдић, који је био на дужности штабног официра за планирање и пројекте у Одсеку за цивилно-војну сарадњу, уједно и старији национални представник контингента Војске Србије, сигуран је да су наши

официри добро војно-стручно оспособљени за рад у таквим околностима.

– Посебност те средине је њена мултинационалност. Однос према послу се брзо види и онда се људи лако препознају и цене – објашњава пуковник Авдић. UNIFIL је, прича он, одредио суму новца за пројекте којима се помаже развој либанског друштва. Новац се користи за инвестиције које олакшавају свакодневни живот људи. Тако су уграђивани пречистачи за воду, изграђивани водоводи и канализације, путеви и школе, рестауриране библиотеке и опремане школе...

– Рад на пројектима има и другу димензију, којој је циљ да се оружане снаге не схвате као непријатељ који је дошао да им наметне мир. Идеја је да

они сами схвате да је мир реална потреба свих страна. Цивилно-војна сарадња има могућност да створи ту слику код становништва – каже пуковник Авдић и напомиње да мировњаци имају улогу медијатора у сукобу који траје већ тридесетак година између Либана и Израела.

Антагонизам који постоји међу народима више је него очигледан. У сукобима је много тога уништено, а пројектима које реализује UNIFIL штета се барем делимично санира. Циљ је стварање услова за живот како људи не би напуштали земљу. Сада у Либану живи око четири милиона становника, а готово 15 милиона их је расуто по свету.

– Када се заврши пројекат приреди се мало славље. На тим догађајима прво се свира химна Уједињених нација, затим Либана и земље батаљона у чијој је зони одговорности пројекат. Оно што је мене фасцинирало је да сви певају химну. Ентузијазам и национални его који они имају ме је потпуно задивио – прича шеф нашег контингента.

Толеранција и компромис

Потпуковнику Ивану Лазаревићу, који је био на дужности штабног официра у Одсеку за обуку и планирање, Либан је друга мисија у којој је учествовао. Међу првим мировњацима ишао је 2003. у Источни Тимор, тако да му је рад у мултинационалном окружењу добро познат.

– С официрима из Индије, Индонезије и Непала радио сам на пословима организације обуке. Свакодневна обука неопходна је како би сви припадници мисије били апсолутно спремни – каже потпуковник Лазаревић. Његов задатак била је контрола, планирање и координирање обуком. Осим тога, била му је поверена и организација неколико вежби на нивоу сектора „Исток“. Израдом комплетне документације за вежбу која до тада није извођена потпуковник Лазаревић поставио је основ за њену даљу примену у оба сектора.

Свакодневни контакт с колегама друге националности представљао је за њега драгоцену искуство.

МИСИЈА У ЛИБАНУ

Мултинационална операција Уједињених нација у Републици Либан – UNIFIL установљена је Резолуцијом Савета безбедности УН број 425 и 426 од 19. марта 1978. године. Основни циљеви мисије су успостављање мира и безбедности на југу земље, успостављање безбедносне граничне линије и помоћ оружаним снагама Либана да успоставе пуну контролу јужно од реке Литани. Временом, мандат мисије проширен је Резолуцијом 1701 којом се дефинишу додатне надлежности.

Од 8. фебруара ове године мисија је ушла у трећу фазу која подразумева смањење броја ангажованих снага UNIFIL-а и достизање пуне оперативне способности либанских оружаних снага, што је основни предуслов за потпуно повлачење међународних снага безбедности из те земље.

– Свака земља носи своје специфичности, па чак и када су стандарди извршавања задатака у питању. Зато је неопходно уједначавање. Општа карактеристика рада у мултинационалном окружењу јесте толеранција и проналажење компромиса – прича своја искуства један од главних људи за обуку мировњака и додаје да су културолошке разлике осетљива тема. Обичаји у Либану не дозвољавају фотографисање, што често представља узрок и повод за инцидент са припадницима УН. Фотографисање и задржавање на местима где то локално становништво не очекује сматра се увредом и најчешће завршава сукобом у коме се од члана мисије одузимају сви лични предмети и опрема, укључујући и наоружање.

– Жене из шиитске религиозне групе, које су препознатљиве по одевању, никада неће пружити руку да се

поздраве. Генерално, мушкарци не треба да пруже први руку Либанкама, већ да је прихвате у случају да је она понуди. Поздравићете је климањем главе – појашњава потпуковник неке од основних културолошких карактеристика Либана.

– Оно што је мене импресионирао је осећај поноса и припадности држави и војсци који је најизраженији код Шпанаца. То је професионализам и уређеност система у коме се тачно зна место војника, подофицира, официра нижег чина и официра вишег чина – преноси импресије пуковник Лазаревић и наглашава да вас тамо сви посматрају кроз чин и положај који имате, а не на основу тога из које земље долазите.

Лепши пол у униформи такође је део мисије у Либану. Наших жена још увек нема, али су зато присутне даме из готово свих других чланица мисије.

– Жену посматрају као припадника војске, а не само као жену. Нема посебних стандарда нити смештајних услова. Имају исте обавезе и задатке и од њих се очекује да буду у свему равноправне са колегама – објашњава потпуковник Лазаревић односе према припадницама нежнијег пола. Посебно додаје да су и оне саме свесне равноправног положаја, те да ни једна од њих не очекује повлашћен статус.

Осетљива линија раздвајања

Мајор Александар Станојевић био је штабни официр у Тактичком оперативном центру Команде сектора „Исток“. Његов посао био је прикупљање података са терена, упућивање помоћи јединицама и прослеђивање података претпостављеној команди. Посебно је интересантна веза са либанском и израелском војском и спречавање сукоба међу њима.

– Када је посебно напета ситуација, у свакодневном смо контакту са њиховим официрима за везу како би се избегли сукоби, што је и поента целог рада Оперативног центра – каже ма-

јор Стојановић и додаје да је већ након неколико ротација у сменском раду прошао скоро све могуће сценарије. Инциденти се углавном дешавају на територији Либана, а у сваком тренутку неколико официра из UNIFIL-а је у Израелу, како би били у контакту са израелском војском распоређеном уз непосредну линију раздвајања.

– Официр из Либанске војске све време је са нама како бисмо били што боље повезани. Радили смо на томе да инциденте решава либанска војска, како би се очувала добра комуникација са локалним становништвом. Најчешћи инцидент је улазак наоружаних цивила у зону одговорности мисије. То су Либанци које класификујемо као ловце. Ако су на 500 метара од линије раздвајања UNIFIL има мандат да их задржи на лицу места, одузме наоружање и преда либанској војсци. Ако је даље од 500 метара посматрамо их и јављамо либанској војсци да пошаље патролу – наводи мајор Станојевић је-

дан од примера инцидента у зони одговорности мисије. Он посебно напомиње да је саобраћај велики проблем и да су несреће честе, нарочито у време кишног периода. Наиме, Либанци ретко поштују саобраћајне прописе који се односе на ограничење брзине кретања, што условљава велики број саобраћајних незгода.

Између Шпањолки и Иркиња

Један од штабних официра у Одсеку за логистику у Команди сектора био је и капетан Саша Вујчић. Његов посао био је планирање логистичке подршке јединицама у Сектору које су му потчињене.

– Наш задатак је проналажење најбољих решења за потребе јединица. На нама је била одлука да ли ангажовати капацитете који се налазе у оквиру војног или цивилног дела мисије. Најважније је да се посао добро

обави – описује капетан Вујчић први део задужења у Либану.

Други део, њему далеко интересантнији, било је ангажовање на месту референта за заштиту животне средине.

– Изузетно сам задовољан својим доприносом у тој области. Успео сам да имплементирам систем сепарације и рециклаже отпада. Све што се користи од пластике и алуминијума се одваја. Направили смо уговор с локалном фирмом која рециклира, тренутно без надокнаде, али је идеја да се у наредном периоду наплаћује.

Капетан Вујчић судио је женску фудбалску утакмицу између Шпањолки и Иркиња. Иако су наши мировњаџи навијали за Шпањолке, Иркиње су у потпуности доминирале. Темпераментне Шпањолке почеле су да туку противнице, а судија Вујчић успео је да смири ситуацију. Иако су Иркиње однеле победу, сви се слажу у једном – суђење је било фер.

Мајор Александар Станојевић, капетан Саша Вујчић, џуковник Игор Авдић, џошћуковник Иван Лазаревић и капетан Сашо Трајковић

У корак са Шпанцима

Капетан Сашо Трајковић, штабни официр у Групи за логистику шпанског батаљона, био је одвојен од својих колега. Како је био једини коме шпански није матерњи језик, морао је брзо да се прилагоди.

– У почетку је комуникација била јако отежана. Они који су говорили енглески, говорили су га врло лоше. Срећа, имао сам курс шпанског језика, па сам полако учио њихове речи. Убрзо сам могао да разумем готово све што говоре, а и ја сам могао да и им се обратим – прича Трајковић и додаје да је иницијатива да научи њихов језик наишла на велико одобравање међу Шпанцима који су то итекако умели да цене.

Као асистент шефа логистике био је задужен за шпанску, али и за интернационалну логистику – за опрему коју је UNIFIL дао Шпанцима на коришћење – возила, наоружање, средства везе, објекте за становање...

– Посао који сам обављао био је превасходно канцеларијски, али сам имао и ангажовања на терену, односно кретање по осталим позицијама за које је био задужен шпански контингент. Осим базе „Мигел Сервантес“, у којој смо били смештени, Шпанци имају још четири позиције у својој зони одговорности. Једна од њих је и село Гацар, чија се половина налази у Либану, а друга у Израелу. То је опасна пози-

СТАНОВНИШТВО И ЈЕЗИК

Према проценама, у Либану живи око четири милиона становника, а готово 15 милиона Либанаца расуто је по свету. Просек старости је 29, а животни век око 74 година. Етнички састав земље чине Арапи (95%), Јерменци (4%) и остали (1%). Око 360.000 Палестинаца има статус избеглице у Либану.

По Уставу, званични језик је арапски, а посебним законима регулисано је када се може користити француски.

ција, где врло лако може доћи до ескалације сукоба и немира – појашњава капетан окружење у коме је провео пола године.

Шпанци су урадили много како би омогућили што безбедније окружење за рад. Као део њихове јединице, капетан Трајковић имао је исте услове и ангажовање као шпански плави шлемови. Равноправност пре свега.

Радно време је двократно – од пола девет до пола два и од пола четири до пола осам увече. Ради се сваки дан, викенди не постоје. Пауза је намењена за ручак и популарну „сигесту“ – време намењено за одмор и спавање.

Шпанци су просто опседнути спортом. Велика, врхунски опремљена и климатизована теретана увек је доступна. Сваки слободан минут користе за тренинге, а највише за трчање. Уређена трим стаза око базе осветљена је ноћу. Трајковић, и сам љубитељ атлетике, брзо се уклопио у спортски живот базе. Недуго по његовом доласку у Либан, комплетна чета за подршку на чијем челу је био командир са заставом, у корак и јаким темпом истрчала је стазу дугу 15 километара. Раме уз раме са новим колегама трчао је и капетан Трајковић.

– У једном тренутку, група са зачела је успорила и одвојила се од нас. Тада је командир чете наредио да се окренемо, вратимо по њих и тек онда да наставимо. То је био предиван тренутак. Тада сам видео њихово јединство – прича он и кроз смех додаје да ипак имају једну спортску ману. Не умеју да губе.

Услови живота

Смештајем контејнерског типа сви су били задовољни. Сваки официр имао је свој контејнер, опремљен климом, креветом и са два ормана. За сваку групу контејнера постоје одвојени тоалети и тушеви. Комплетна база покривена је бежичним интернетом.

Наших пет мировњака повремено су заједно одлазили у православну цркву у градићу Ебел ел Саки. Њихова верска заједница поштује грегоријански календар и неке обичаје има другачије од наших. На њиховим литургијама много се више пева, у чему учествују сви присутни.

Прва три месеца боравка у Либану време је било кишовито и хладно. Киша је падала данима у великим количинама. На 700 метара надморске висине, где су наши плави шлемови били смештени, клима је ипак била нешто повољнија. Од средине априла, па до краја њихове мисије, температуре су се пеле и до 44 степена. Ипак, ветровит предео одавао је утисак далеко ниже и пријатније температуре.

Ни у једном тренутку животи наших мировњака нису били угрожени. За време њихове ротације нико није

рањен нити је настрадао. Регион Либана у коме су били смештени, није погодан за развој опасних и заразних болести, а животињски свет те земље није опасан за људе.

Либанци су трговачки настројен народ. Увек љубазни, али и спремни да зараде на вама. UNIFIL запошљава локално становништво као један од облика помоћи. Најчешће раде на припреми хране или пословима чишћења.

Границе писане крвљу

Израелско–арапски сукоби започели су почетком 20. века усељавањем Јевреја у Палестину. Арапи су подigli побуну у периоду од 1936. до 1939, јер се број Јевреја рапидно повећавао услед холокауста. Држава Израел проглашена је 14. јуна 1948, а дан касније Арапи су је напали. У сукобима који су трајали седам месеци учествовао је и

РЕЛИГИЈА

Влада у Либану званично признаје 18 религијских група хришћанства, ислама и јудаизма. Муслимани чине 60 одсто становништва, хришћанске групе око 40 процената, док сви остали чине један проценат.

Религија прожима сваки сегмент друштва. Само религијске власти могу да региструју брак, да уписују у књигу рођених и умрлих и да доносе одлуке у вези са наследством – тако да сви Либанци имају различита права.

На пример, муслимани не могу да усвајају децу, маронитски хришћани не могу да се разводе, а брак између припадника различитих фракција и секти није могућ. Грађански брак, као такав, уопште не постоји.

Име и част су највеће вредности. Оне се пројектују на фамилије и шире групе, те се понашање појединца сматра одговорношћу фамилије.

Либан, а коначну победу однели су Јевреји заузимајући тада 80 одсто територије Палестине.

Од тада, па све до 2009. године, вођено је више сукоба различитих размера из којих су најчешће Изра-

елци излазили као победници.

Данас је процена да је Либан на средњем нивоу опасности (жути ниво), а безбедносна ситуација се описује као мирна. ■

Мирјана БОРОВИНА

